

Usposabljanje za formalne in neformalne učitelje in učiteljice s področja spolno občutljive integracije otrok beguncev in migrantov v vrtčevski in osnovnošolski

učni proces
ANA PAVLIČ, IPES

- **KAKO USTVARITI VKLJUČUJOČE VRTČEVSKO, RAZREDNO IN UČNO OKOLJE?**
- **SPOL IN PRISELJENSTVO?**
- **PRIKRITI KURIKULUM?**

POTEK USPOSABLJANJA:

- OTROCI PRISELJENCEV IN SPOL
 - STELLA
- PRAKTIČNI PRIMERI (DELO V SKUPINAH)

KAJ SO SPOLNI STEREOTIPI?

“Vnaprejšnje predstave, po katerih so ženskam in moškim arbitrarno pripisane lastnosti in vloge, ki jih določa in omejuje njihov spol. Spolni stereotipi lahko omejujejo tako razvoj naravnih talentov in sposobnosti deklet in fantov, žensk in moških kot njihove izobraževalne in poklicne izkušnje in življenjske priložnosti nasploh. Stereotipi o ženskah so posledica in hkrati vzrok globoko zakoreninjenih stališč, vrednot, norm in predsodkov o ženskah. Uporabljajo se za upravičevanje in ohranjanje zgodovinskih razmerij premoči moških nad ženskami in kot seksistična stališča, ki zavirajo napredovanje žensk.” (EIGE)

KAJ SO SPOLNI STEREOTIPI?

Vseprisotnost spolnega stereotipiziranja – rojstvo, vzgoja, vrstniki, šola, mediji, izbira poklicev, odnosi.

Nenakost spolov v posameznih družbah, državah. Kako daleč smo od enakosti spolov?

REALNOST MIGRACIJ → KAKO SPOL ŠE DODATNO DETERMINIRA OZIROMA OTEŽUJE INTEGRACIJO?

*ENAKOST, ENAKOPRAVNOST, ISTOST SPOLOV?

Zakaj moramo govoriti o tem v kontekstu vzgoje in izobraževanja?

OTROCI ZGRADIJO STEREOTIPE O "NARAVI" SPOLOV IN SE JIM ZAČNEJO PODREJATI, KER SO ZA TAKŠNO OBNAŠANJE NAGRAJENI! - OTROCI SE KAZNUJEJO KADAR SE KRŠIJO SPOLNE NORME! **NAJSTNIŠTVO = IDEALEN ČAS ZA SPREMEMBO PREPRIČANJ!**

OTROCI PRISELJENCEV, SPOL IN VZGOJNI TER UČNI PROCESI

Pomanjkanje systemskega vključevanja koncepta enakosti spolov v vzgojne in učne procese, percepcije ki so pogojene z družbeno pričakovano vlogo spolov in že obstoječi stereotipi o beguncih povzročajo neenakomerno obravnavanje begunskih otrok. Ta obravnava se dogaja tudi skozi prikriti kurikulum (odnos do otrok, neformalna komunikacija, ...).

Najpogostejši spolni stereotipi ki veljajo za otroke priseljencev in ki so prisotni v šolah, so:

- dekleta dojemamo kot šibkejša in bolj ranljiva od fantov, ki morajo biti videti močni in bolj sposobni prilagajanja na novo okolje (1),
- fantom je (v veliko večji meri) dovoljeno, da stisko tolažijo s fizičnim ali psihičnim nasiljem nad drugimi otroki (2),
- od deklet se pričakuje, da se prej naučijo lokalnega jezika prej in da so v šoli nasploh (po zaslugi "pridnosti") boljše in imajo dober učni uspeh (3),
- fantje so v novem okolju spodbujeni k druženju z drugimi fanti, medtem ko se deklice usmerja k druženju s preostalimi deklicami – v praksi to pomeni, da se otroci lažje identificirajo s posebnimi kulturnimi praksami, ki temeljijo tudi na družbeno pričakovanih vlogah spolov (4).

OTROCI PRISELJENCEV SO TAKO V VRTCIH IN ŠOLAH S STEREOTIPI DVOJNO OBTEŽENI: NAJPREJ SO STEREOTIPIZIRANI KOT TUJCI, NATO PA SO ŠE DODATNO OBTEŽENI S SPOLOM.

V ŽELJI PO OBČUTENJU SPREJETOSTI SE POGOSTO ZATEKAJO V STEREOTIPIZIRANO VEDENJE, KI GA VČASIH CELO POTENCIRAJO.

POMEMBNA VLOGA PEDAGOŠKEGA OSEBJA!

IDEJA - STELLA DELAVNICE (250 OTROK BEGUNCEV IZ UKRAJINE)

REŠITEV = ENAKOST SPOLOV - ZA ENAKE MOŽNOSTI VSEH OTROK

Spolno občutljiva integracija otrok priseljencev v slovenskih osnovnih šolah prepoznava pomembno vlogo, ki jo imajo izobraževalna okolja in procesi, predvsem pri vključevanju tujih otrok v nacionalni osnovnošolski sistem v smislu reproduciranja ali odpravljanja spolnih stereotipov!

VZGOJNI IN UČNI PROCESI, KI NE POGLABLJAJO NEENAKOSTI

Raziskave o integraciji otrok priseljencev v osnovnošolsko poučevanje, kažejo da integracija enega otroka v izobraževalni sistem traja približno tri leta (da v celoti usvoji jezik in učne cilje določenega predmeta). Precej slabše je raziskana ocena časa v sklopu katerega otroci priseljencev doživljajo intersekcijsko diskriminacijo s strani pedagoškega osebja in drugih otrok.

Kot lahko vidimo in slišimo --> stereotipi o migrantih in beguncih so v Evropi izredno rasistični in tudi spolno zaznamovani, kar vpliva na obravnavo in odnos do priseljencev ter njihovih otrok tako v državnih kot nevladnih institucijah pa tudi v izobraževanju.

Opolnomočenje učiteljev z orodji in znanji, ki prispevajo k uporabi praks vključevanja načela enakosti spolov bo ne le omogočilo učinkovitejšo integracijo otrok priseljencev, temveč vsem otrokom nudilo možnost, da se odločajo avtonomno, v skladu s svojimi željami in talenti ter tako izkoriščajo svoje polne potencialne.

Ker vemo kako veliko vlogo pri stereotipiziranju igrajo narodnost, rasa, vera in spol je nujno integracijo otrok v vrtčevski in osnovnošolski vzgojno-izobraževalni proces razumeti tudi skozi prizmo spola. Še več, ravno implementacija vključevanja načela enakosti spolov v integracijske procese lahko omogoči tako dekonstrukcijo spolnih stereotipov, kot tudi nudi priložnost za učenje vključenosti in strpnosti do ostalih.

Za otroke priseljencev je ključen vključujoči in strpen pristop, ki jim bo omogočil sodelovanje v izobraževalnem sistemu brez poglobljanja neenakosti.

ZAKAJ JE POTREBNO SPOLNO OBČUTLJIV PRISTOP RAZŠIRITI TUDI IZVEN INTEGRACIJE V VRTCE IN ŠOLE?

- Če je za moške identiteta povezana s plačanim delom in javnim udejstvovanjem, lahko nove okoliščine pogosto pomenijo izgubo običajnih načinov izražanja moškosti (porast nasilja)
 - Socialna izolacija priseljenih žensk, njihov ekonomski položaj ...

STELLA - Izboljšanje in prenos dobrih praks na področju vključevanja vidika spola v osnovnih šolah Srbije in Slovenije

STELLA je dvoletni mednarodni projekt, ki se osredotoča na problematiko spolnih stereotipov v osnovnošolskem izobraževanju, s posebnim poudarkom na skritem kurikulumu, preko katerega učenke in učenci (največkrat nezavedno) utrjujejo priučene spolne stereotipe, spolne norme in spolno pripisane družbene vloge. Projekt naslavlja tri glavne skupine, ki so udeležene v primarnem vzgojno-izobraževalnem procesu: osnovnošolske učitelje in učiteljice iz Srbije in Slovenije, starše ter osnovnošolce in osnovnošolke. Za vsako izmed skupin bodo med projektom pripravljene posebne interaktivne aktivnosti in orodja, s katerimi se ne bo prispevalo zgolj k polnejši realizaciji osebnih in poklicnih potencialov deklic in dečkov iz obeh držav, temveč tudi vplivalo na znanje in ozaveščenost odraslih, ki jih obdajajo.

CILJI PROJEKTA

- **Izboljšati razumevanje otrok o enakosti spolov, spolnih stereotipih in (spolnih) družbenih normah ter jih opolnomočiti za preseganje stereotipiziranja;**
- **Poglobiti razumevanje pedagoškega osebja o spolnih stereotipih znotraj pedagoških institucij, s posebnim poudarkom na prikritem kurikulumu;**
- **Povečati vlogo osnovnih šol kot promoterjev enakosti spolov;**
- **Seznani starše z njihovo vlogo pri reproduciranju spolnega stereotipiziranja;**
- **Izboljšati razumevanje javnosti o spolnih stereotipih in o enakosti spolov.**

STELLA SPLETNO ORODJE IN STELLA PRIROČNIK ZA PEDAGOŠKO OSEBJE

STELLA interaktivno spletno orodje nudi zbrane aktivnosti in nasvete, ki omogočajo prepoznavo in premagovanje spolnih stereotipov, ki se (re)prodrucirajo tekom osnovnošolskega izobraževanja.

STELLA spletno orodje vsebuje:

- Aktivnosti in nasvete za učitelje_ice, vključno s primeri učnih ur, ki spodbujajo enakost spolov v razredu;
- Aktivnosti za senzibilizacijo učencev in učenk za prepoznavanje škodljivosti spolnih stereotipov (kviz, spomin, kače in lestve, ...);
- Aktivnosti za opolnomočenje staršev in primere aktivnosti, ki jih lahko izvajajo starši skupaj z otroci.

Pozdravljen v mestu, ki so ga zasnovali Združeni narodi, trenutno pa žal obstaja samo v naši domišljiji, saj še nobena država na svetu ni dosegla enakosti spolov. Sprehodi se po ulicah, spoznaj prebivalce tega kraja in [videl_a](#) boš kako daleč smo še od enakosti med spoloma.

STELLA SPLETNO ORODJE JE NA VOLJO V TREH JEZIKIH:

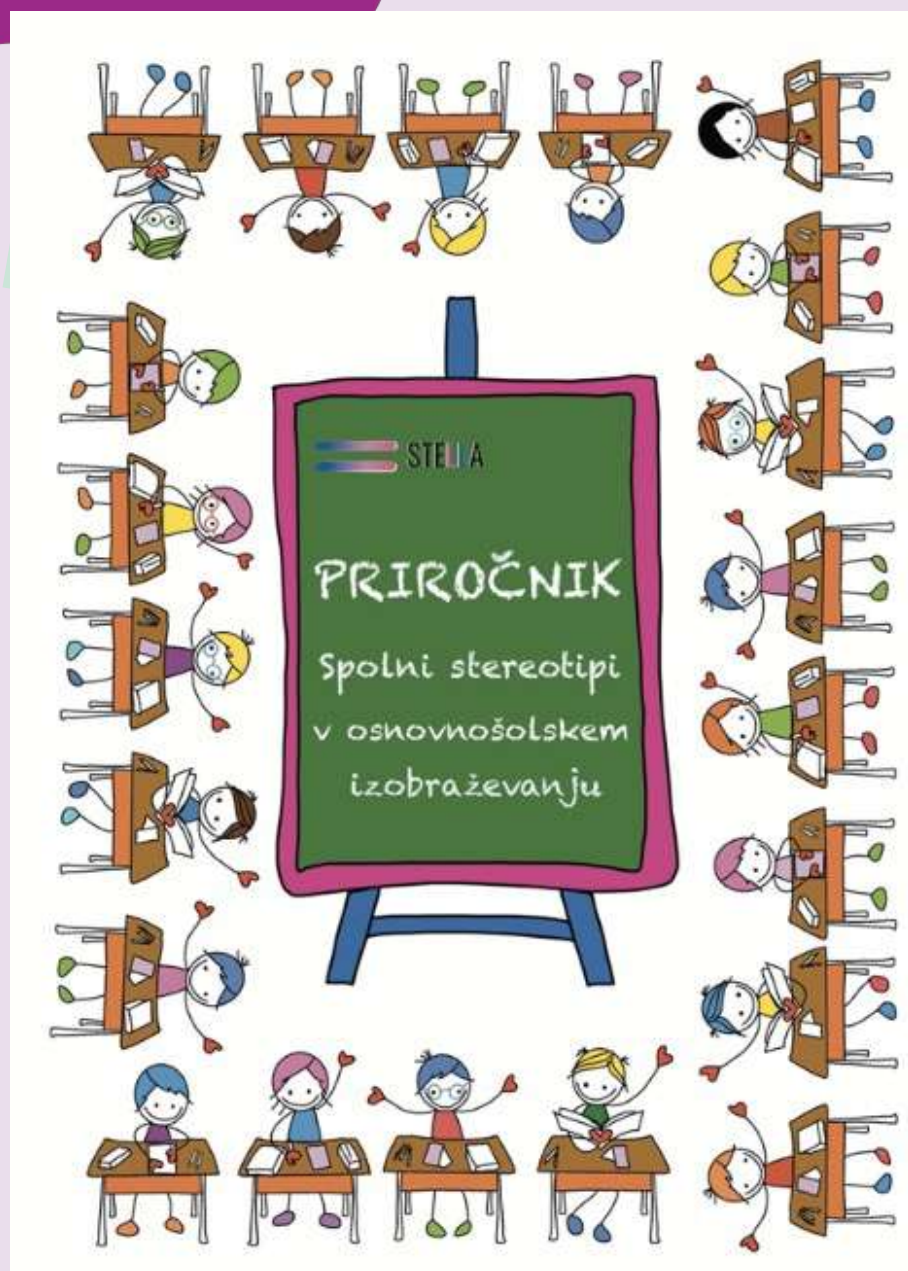
- SLOVENSKEM
- ANGLEŠKEM
- SRBSKEM

SPLETNO ORODJE BO OSTALO NA VOLJO TUDI PO KONCU PROJEKTA!

STELLA PRIROČNIK ZA UČITELJE_ICE

- Učne priprave za posamezne triade
- Delovni listi
- Predlogi domačih nalog

ODKRITI IN PRIKRITI KURIKULUM

Prikriti oziroma skriti kurikulum zaobjema vse tisto, kar učence in učenke učimo skozi dnevno rutino, ki je vzpostavljena v razredu, skozi podajanje informacij, navodil, skozi razdelitev nalog in predvsem skozi komunikacijo, ki jo vzpostavljamo in vodimo. V prikritem kurikulumu je tako vsebovano vse tisto, kar ni del uradnega kurikulumu, je pa del širših družbenih prepričanj in stereotipov ter je za prihodnost otrok nedvomno zelo pomembno, saj se ravno skozi prakse skritega kurikulumu otroci učijo o normah, vrednotah in prepričanjih, ki so v neki skupnosti sprejemljive. Kadar nas zanima delovanje prikritega kurikulumu v našem razredu, se je tako smiselno vprašati:

Ali določeno obliko vedenja razumem kot primernejšo za fante ali za punce?

Ali drugače ravnam, se drugače odzivam, drugače discipliniram dekleta in dečke v razredu?

Ali dekletom in dečkom nalagam opravila povezana s pričakovanji glede njihovega spola (kdo skrbi za rože in kdo pomaga z računalnikom, kdo briše tablo...)?

Ali na otroke nezavedno in nenačrtovano prenašam vse tisto, kar je spolno pričakovano?

KAKO LAHKO KOT PEDAGOŠKI DELAVCI IN DELAVKE V VRTCU TER RAZREDU USTVARJAMO ENAKE MOŽNOSTI ZA VSE OTROKE?

10 NASVETOV

Premislite ali sami nezavedno kdaj delujete spolno pristransko? Opravičujete in tolerirate divjanje fantov, ker so pač fantje, od deklet pa pričakujete mirnost, vestnost in ubogljivost? Jih pohvalite na enak način, kaznujete z enakimi sankcijami, ali tu pomembno vlogo igra njihov spol v povezavi s splošnimi stereotipnimi pričakovanji?

Če slišite učenko ali učenca, da govori na podlagi spolnega alirasnega, nacionalnega stereotipiziranja, nemudoma vskočite in odreagirajte – celotnemu razredu pojasnite od kod takšna prepričanja prihajajo, zakaj so škodljiva in kako se jim lahko izognemo.

Ko obravnavate določeno vsebino ali uporabljate določena učna gradiva, bodite pozorni na njihovo vsebino – če opazite da se v njej pojavljajo spolni ali nacionalni stereotipi in stereotipne spolne vloge na to opozorite tudi vaše učenke in učence, skupaj nato razpravljajte kako drugače bi se dalo vsebino predstaviti?

Vzpostavite takšno klimo v vašem razredu, da ga bodo vsi učenci in učenke dojemali kot varen prostor, vas pa kot nekoga komur lahko zaupajo. Pomembno je, da z njimi odkrito govorite o vsem – tudi o medvrstniškem nasilju.

Pri poučevanju predmetov, ki so stereotipno povezani z enim spolom (denimo matematika s fanti, jeziki pa z deklicami) pazite, da enako pozornost in spodbudo namenjate vsem učencem in, da imajo vsi možnost enakopravnega sodelovanja ne glede na njihov spol.

Kadar dodeljujete določena opravila ali za zadolžitve predlagate določene osebe pazite, da vaši predlogi ne izražajo spolne pristranskosti. Naj ne bo skrb za malico in urejen razred domena deklic, pomoč pri tehničnih opravilih in pripravi na športno vzgojo pa domena dečkov.

Pri poučevanju športne vzgoje spodbujajte izbiro vseh športnih aktivnosti za oba spola in ne omejujte možnosti deklet in fantov glede na stereotipno predstavo, da je nogomet za fante, odbojka pa za dekleta.

Pazite na vaš jezik, poskušajte uporabljati čimbolj spolno vključujočo retoriko, kar pomeni da v navodilih (pisnih in ustnih) nagovarjate vse, tudi deklice – torej ne uporabljate zgolj moške slovnične oblike.

Če otroke pri različnih aktivnostih razdelite vedno glede na njihov spol, jim podajate sporočilo, da je njihov spol lastnost, ki jih najbolj definira in, da z drugim spolom težje opravljajo naloge, ki se od njih pričakujejo. Napravite mešane skupine in jim dovolite, da se drug od drugega učijo.

Uporabljajte STELLA aktivnosti za učitelje_ice in ustvarjajte enake možnosti za vse otroke.